

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проєкту наказу Міністерства фінансів України
«Про затвердження Порядку надання дозволу на експлуатацію магазину
безмитної торгівлі і контролю за діяльністю підприємства, яке його
отримало, форми заяви про надання дозволу на експлуатацію магазину
безмитної торгівлі та форм звітів про рух товарів
у магазині безмитної торгівлі»

I. Визначення проблеми

Митним кодексом України (далі – Кодекс) визначено види діяльності, контроль за провадженням яких здійснюють митні органи (стаття 404 Кодексу). Частиною другою статті 404 Кодексу встановлено, що експлуатація магазину безмитної торгівлі здійснюється на підставі дозволу. Підприємства, які отримали такі дозволи, включаються до відповідного реєстру, який веде Держмитслужба (стаття 415 Кодексу).

Проєкт наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку надання дозволу на експлуатацію магазину безмитної торгівлі і контролю за діяльністю підприємства, яке його отримало, форми заяви про надання дозволу на експлуатацію магазину безмитної торгівлі та форм звітів про рух товарів у магазині безмитної торгівлі» (далі – проєкт наказу) розроблено з метою реалізації статті 407, частини другої статті 431 Кодексу у редакції Закону України від 22 серпня 2024 року № 3926-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу» (далі – Закон № 3926).

На сьогодні положення щодо подання та розгляду заяви на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі, а також надання, зупинення дії й анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі визначено наказом Міністерства фінансів України від 08 червня 2012 року № 692 «Про затвердження Порядку подання та розгляду заяв, надання, зупинення дії, анулювання дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі та форми Заяви на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 27 червня 2012 року за № 1080/21392 (далі – наказ № 692).

Відповідно до статті 420 Кодексу магазин безмитної торгівлі – це спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі.

Магазини безмитної торгівлі здійснюють продаж товарів громадянам, які виїжджають за межі митної території України, а також пасажиром міжнародних рейсів, які виконуються повітряними та водними транспортними засобами

СЕД АСКОД
Державна митна служба України
№ 1/18-01-01/5.1/4268 від 09.07.2025
Підписувач Звягінцев Сергій Борисович
Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000350E31003446DE00
Дійсний з 16.01.2025 14:48:24 по 14.01.2027 14:48:24

комерційного призначення, що експлуатуються резидентами.

Магазини безмитної торгівлі в установленому порядку здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів, крім товарів, які відповідно до закону заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України, та товарів за товарними позиціями 2701 – 2716 згідно з УКТ ЗЕД.

Відповідно до частини першої статті 140 Кодексу безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорту та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також без проведення заходів офіційного контролю.

Проектом наказу пропонується визначити процедуру подання та розгляду документів та/або інформації, необхідних для прийняття Державною митною службою України спільно з Адміністрацією Державної прикордонної служби України рішення про надання дозволу на експлуатацію магазину безмитної торгівлі, встановити вимоги до облаштування магазину безмитної торгівлі, процедури її експлуатації, а також окреслити умови дозволу та контролю за діяльністю магазину безмитної торгівлі.

Враховуючи викладене, виникла необхідність у розробці проекту наказу, що регламентує порядок надання дозволу на експлуатацію магазину безмитної торгівлі та процедури контролю за діяльністю підприємства, яке отримало такий дозвіл.

Принагідно зазначаємо, що митні органи керуються Кодексом як спеціальним законом, який передбачає чітку процедуру прийняття рішень, включно з можливістю відмови в розгляді заяви. Закон України «Про адміністративну процедуру» не застосовується до митної справи в тій частині, де вже існує спеціальне регулювання.

Згідно зі статтею 19⁵ Кодексу митний орган проводить попередній розгляд заяв і має пряме право відмовити в розгляді заяви, якщо встановлено недотримання умов. Це передбачено пунктом 2 частини п'ятої статті 19⁵ Кодексу, а також деталізовано у статті 19² Кодексу, яка прямо дає змогу митним органам приймати рішення про відмову в розгляді заяви.

Довідково: станом на червень 2025 року в реєстрі магазинів безмитної торгівлі перебуває 12 підприємств – утримувачів магазинів безмитної торгівлі.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України значна

частина підприємств – утримувачів магазинів безмитної торгівлі зазнала фінансових втрат та знищення майна. За наслідками збройної агресії російської федерації у період з 24 лютого 2022 року в окремих регіонах на території України зруйновано 4 магазини безмитної торгівлі (Миколаївська, Сумська, Харківська області).

З 2022 року і до сьогодні скасовано 14 дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі (Вінницька, Дніпровська, Запорізька, Київська, Харківська, Херсонська області), з них 3 дозволи – за заявою підприємств.

Водночас у 2024 надано 1 дозвіл на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі (Львівська область).

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	-
Держава	+	-
Суб'єкти господарювання,	+	-
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	-

Врегулювання зазначеного питання не може бути здійснено за допомогою: ринкових механізмів, оскільки такі питання регулюються виключно нормативно-правовими актами; чинних регуляторних актів, оскільки в них такі норми відсутні.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання є:

розроблення проєкту наказу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів і практик, які відповідають зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції;

чітке визначення процедури надання дозволу, а також прав і обов'язків підприємств та митних органів;

визначення умов дозволу та контролю за діяльністю магазину безмитної торгівлі;

підвищення рівня захисту об'єктів підприємств від несанкціонованого доступу;

забезпечення в межах компетенції митних органів належної координації під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів;

забезпечення відповідності об'єктів підприємства, які використовуються як магазини безмитної торгівлі, вимогам законодавства з питань пожежної

безпеки; прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів та надійності їх експлуатації.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Залишення наказу № 692 без змін	Такий спосіб є неприйнятним та не відповідає вимогам Кодексу, законодавства Європейського Союзу. Застосування цього способу не забезпечить досягнення поставлених цілей регулювання
Альтернатива 2 Розроблення проекту наказу	Запропонований спосіб вирішення зазначеної проблеми є найбільш доцільним, оскільки базується на комплексному підході, відповідає вимогам законодавства України та міжнародним стандартам

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Залишаючи чинне регулювання без змін, вигоди відсутні	Додаткові витрати відсутні, оскільки положення наказу № 692 не застосовуватимуться з 19 квітня 2026 року, а дозволи підлягатимуть скасуванню
Альтернатива 2	Підготовка регуляторного акта, що відповідатиме вимогам Кодексу. Регуляторний акт приймається з метою наближення національного законодавства України до законодавства Європейського Союзу	Витрати залишаються на існуючому рівні. Запровадження положень наказу не потребує додаткового кадрового, матеріального або технічного забезпечення з боку державних органів: функція вже існує у межах поточних повноважень (видача дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі вже здійснюється Держмитслужбою); створення додаткового програмного забезпечення не передбачається; «робоче» навантаження на державних службовців не змінюється суттєво – вони виконують ті ж функції, але за оновленим алгоритмом

3. Дія проекту акта поширюється на сферу інтересів громадян, які купуватимуть товари у магазинах безмитної торгівлі

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	Громадяни не зможуть купувати якісні товари за доступними цінами через подальше закриття магазинів безмитної торгівлі у зв'язку з набранням чинності Законом № 3926

Альтернатива 2	Взаємодія громадян із персоналом магазинів безмитної торгівлі покращиться. Громадяни отримають доступ до зручніших способів покупки, що зекономить час і зусилля при здійсненні таких покупок. З розвитком сектору безмитної торгівлі громадяни можуть отримати більше можливостей для працевлаштування і розвитку в цій галузі. Громадяни матимуть більше впевненості в тому, що покупки в магазинах безмитної торгівлі будуть справедливими і прозорими	Відсутні
----------------	---	----------

4. Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Проект наказу стосується інтересів підприємств, які з 19 квітня 2025 року, тобто з дня набрання чинності Законом № 3926-IX, будуть мати намір отримати дозвіл на експлуатацію магазину безмитної торгівлі, а також підприємств, які на сьогодні є утримувачами магазинів безмитної торгівлі та мають дозволи на провадження зазначеного виду діяльності.

Відповідно до підпункту 2 пункту 9⁴¹ Кодексу підприємства, які до дня набрання чинності Законом № 3926-IX отримали дозвіл на провадження діяльності з відкриття та експлуатації магазину безмитної торгівлі, мають отримати дозвіл протягом 12 місяців з дня набрання чинності Законом № 3926-IX (до 19 квітня 2026 року).

Показник	Великі та середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць*	11	1	–	12
Питома вага групи у загальній кількості, відсотки	97%	3%	–	100 %

* За результатами даних Реєстру підприємств, яким надано дозвіл на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі Держмитслужби.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні. Ситуація залишиться на існуючому рівні, що не відповідатиме установленим на сьогодні вимогам законодавства України	Залишення ситуації без змін призведе до: невиконання вимог, встановлених Кодексом у редакції Закону № 3926-IX; залишення невирішеним питання подання

		підприємствами заяв, документів, необхідних, для прийняття рішень, передбачених статтею 19 Кодексу, а також щодо дотримання ними умов, визначених відповідним рішенням
Альтернатива 2	Максимальні. Оптимізація процесу подання та розгляду заяв підприємств та отримання рішення про надання дозволу на експлуатацію магазину безмитної торгівлі, що, у свою чергу, створить комфортні умови для ведення бізнесу в Україні та наблизить державне регулювання в цій сфері до вимог Європейського Союзу	Передбачені витрати на придбання обладнання (відеокамер) та трудові витрати, пов'язані з: процесом ознайомлення суб'єкта господарювання з регуляторним актом; процедурою реєстрації на вебпорталі; з підготовкою заяви, документів для отримання дозволу

Сумарні витрати за альтернативами*	Сума витрат, гривні
Сумарні витрати для підприємств великого та середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта, за Альтернативою 1	Враховуючи, що на цей час 11 підприємств внесено до Реєстру магазинів безмитної торгівлі, а вартість подання заяви у паперовому вигляді становить: 237 грн на 1 суб'єкта – сума 2607 грн за 1 рік; за 5 років – 13035 грн (за умови, якщо підприємство один раз на рік буде звертатись із заявою про внесення змін до дозволу)
Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта, за Альтернативою 2	Сумарні витрати для 11 суб'єктів господарювання складатимуть: за 1 рік – 137 016 грн за 5 років – 141 240 грн

* Оскільки запропонований проєкт наказу передбачає отримання документів інших державних органів, що надаються як адміністративна послуга, витрати суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва для цих цілей внаслідок дії регуляторного акта не передбачаються, наприклад:

реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки здійснюється Державною службою України з надзвичайних ситуацій або її територіальним органом як адміністративна послуга на безоплатній основі протягом 5 днів з дня її надходження;

реєстрація поданої замовником декларації про готовність об'єкта до експлуатації (щодо об'єктів, будівництво яких здійснено на підставі будівельного паспорта, або об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності)

належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), здійснюється відповідним органом державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	Не дає змоги досягнути поставлених цілей державного регулювання
Альтернатива 2	4	Дає змогу повністю досягнути поставлених цілей державного регулювання

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Відсутні	1. Відсутність нормативно-правового врегулювання питання негативно вплине на надання дозволів у зв'язку з невідповідністю наказу № 692 вимогам законодавства України та Європейського Союзу. 2. Не буде забезпечено обладнання об'єктів магазинів безмитної торгівлі системами відеоспостереження, що суперечить вимогам Кодексу. 3. Не буде забезпечено можливість для підприємств подання заяви в електронній формі з використанням систем, що забезпечують функціонування електронних інформаційних ресурсів митних органів	Не призведе до досягнення цілей державного регулювання

Альтернатива 2	1. Забезпечує приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства України та вимог Європейського Союзу. 2. Надає можливість для підприємств подання заяви, у тому числі в електронній формі з використанням систем, що забезпечують функціонування електронних інформаційних ресурсів митних органів. 3. Забезпечує високий рівень захисту об'єктів підприємства від несанкціонованого доступу завдяки встановленню системи відеоспостереження. 4. Забезпечує відповідність об'єктів підприємства, які використовуються як магазини безмитної торгівлі, вимогам законодавства з питань пожежної безпеки	1. Розробка, погодження та прийняття проекту наказу здійснюються посадовими особами відповідних центральних органів виконавчої влади в межах своєї компетенції. 2. Передбачені витрати на придбання обладнання (відеокамер) та трудові витрати, пов'язані з: процесом ознайомлення суб'єкта господарювання з регуляторним актом; процедурою реєстрації на вебпорталі; з підготовкою заяви, документів для отримання дозволу	Є оптимальною серед запропонованих альтернатив, оскільки відповідає вимогам регуляторної політики і досягає цілей державного регулювання
Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта	
	Переваги відсутні у зв'язку	Зовнішні чинники відсутні	

Альтернатива 1	із суттєвими змінами в законодавстві України	
Альтернатива 2	Зазначений метод є найбільш оптимальним, оскільки положення проекту наказу відповідають положенням законодавства України та Європейського Союзу, що, в свою чергу, забезпечить відповідність вимогам загальносвітових стандартів і норм з метою попередження пожеж, забезпечення безпеки людей, уникнення можливих матеріальних витрат і зменшення негативних екологічних наслідків; прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів та надійності їх експлуатації	Зовнішні чинники відсутні, але можуть бути виявлені у процесі реалізації прийнятого наказу

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

1. Механізм дії регуляторного акта.

Реалізація положень наказу забезпечить:

усунення невідповідності норм проекту наказу вимогам законодавства України та наближення до законодавства Європейського Союзу;

високий рівень захисту об'єктів підприємств від несанкціонованого доступу завдяки встановленню системи відеоспостереження;

оптимізацію процесу подання заяв підприємствами, реалізацію права бути почутим, розгляд документів та прийняття відповідних рішень;

можливість для підприємства подання заяви з використанням систем, що забезпечують функціонування електронних інформаційних ресурсів митних органів.

2. Організаційні заходи впровадження в дію регуляторного акта.

Для впровадження цього регуляторного акта в дію необхідно забезпечити інформування громадськості про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення на офіційному вебсайті Мінфіну.

Досягнення цілей не передбачає додаткових організаційних заходів.

Ризику впливу зовнішніх факторів на дію регуляторного акта немає.

Прийняття наказу не призведе до неочікуваних результатів.

Можливої шкоди у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Розрахунок витрат на реалізацію положень наказу для органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування (додаток 3 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року № 308), не проводився у зв'язку з тим, що реалізація норм наказу буде здійснюватися відповідними посадовими особами в рамках виконання посадових обов'язків та в межах коштів, передбачених фондом заробітної плати відповідного органу державної влади.

Розрахунки витрат на реалізацію положень наказу для суб'єктів великого і середнього підприємства проведено згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу регуляторного впливу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року № 308, та наведено у додатку до цього аналізу регуляторного впливу.

Тест малого підприємництва (М-Тест) (додаток 4 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року № 308) не проводився у зв'язку з тим, що питома вага суб'єктів малого підприємництва (малих та мікропідприємств разом) серед загальної кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюється регулювання, не перевищує 10 %.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта є необмеженим, оскільки акти законодавства, на виконання яких розроблено проєкт наказу, мають необмежений строк дії.

Зміна строку дії регуляторного акта можлива у разі зміни положень актів законодавства, на виконання яких розроблено проєкт наказу.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

1. Надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта, не передбачається, оскільки регуляторним актом не передбачається фінансового навантаження.

2. Кількість суб'єктів господарювання та фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта (на момент прийняття наказу): 12 суб'єктів господарювання – утримувачів магазинів безмитної торгівлі та ті підприємства, що матимуть намір отримати дозвіл на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі.

3. Кількість виданих дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі.

4. Розмір витрат часу та коштів, які нести будуть суб'єкти господарювання та/або фізичні особи у зв'язку з виконанням вимог регуляторного акта, включає витрати на придбання обладнання (зокрема, відеокамер), а також трудові витрати, пов'язані з: ознайомленням з регуляторним актом, процедурою реєстрації на вебпорталі, підготовкою заяви та документів для отримання дозволу. Загальна сума таких витрат становить 137 016 грн для 11 утримувачів МБТ у перший рік, та 141 240 грн для 11 утримувачів МБТ протягом п'яти років.

5. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання щодо основних положень акта: середній, проєкт наказу розміщено на офіційному вебсайті Мінфіну.

6. Прогнозні показники результативності дії регуляторного акта:

збільшення кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта;

збільшення рівня руху товарів у магазинах безмитної торгівлі.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

У разі прийняття регуляторного акта послідовно здійснюватиметься базове, повторне та періодичне відстеження його результативності згідно зі статтею 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Виконавцем заходів із відстеження є Мінфін.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Базове відстеження результативності зазначеного регуляторного акта здійснюватиметься у I кварталі року, наступного за роком набрання чинності цим актом, шляхом аналізу якісних та кількісних показників.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься через рік після виконання заходів з базового відстеження.

Періодичне відстеження виконуватиметься раз на три роки з дня закінчення заходів з повторного відстеження.

У разі виявлення неврегульованих та/або проблемних питань на підставі аналізу зауважень та пропозицій державних органів, суб'єктів господарювання ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін.

**В. о. Голови Державної митної
служби України**

Сергій ЗВЯГІНЦЕВ

_____ 2025 р.